

Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland

Beantwoording technische vragen raadsfracties interpellatie demonstratie op de Dam

De technische vragen zijn beantwoord op basis van de op dit moment beschikbare informatie van politie en gemeente. Nader onafhankelijk onderzoek dat ik voornemens ben in te stellen, zal vanzelfsprekend een meer gedetailleerd beeld geven. In de bijlage treft u een tijdlijn aan.

Op grond van artikel 39 Wet op de Veiligheidsregio (WVR) is de voorzitter van de Veiligheidsregio bevoegd gezag om artikel 5 tot en met 9 van de Wet openbare manifestaties (Wom) toe te passen binnen de gehele Veiligheidsregio. De hoofdlijnen van het demonstratiebeleid worden besproken in het Regionaal beleidsteam (RBT) van de Veiligheidsregio. Bij kennisgevingen voor demonstraties en daadwerkelijke demonstraties verzet de vereiste spoed in het algemeen tegen raadpleging van het RBT. Vanzelfsprekend worden de Hoofdofficier van Justitie en de Hoofdcommissaris van politie betrokken bij de besluitvorming aangaande de Wom ten behoeve van een veilig en ongestoorde demonstratie. De voorzitter van de VR legt zonodig mondeling verantwoording af aan de gemeenteraad van de betreffende gemeente. Dit maakt dat de beantwoording van de vragen van de raad beantwoord worden door de voorzitter van de VR in casu de burgemeester van Amsterdam.

1. Hoe is, van te voren, tot de inschatting van de bezoekersaantallen gekomen:
  - a. Welke bronnen zijn geraadpleegd?
  - b. Hoe vaak en wanneer zijn updates gemaakt van de inschatting?
  - c. Hoe vaak heeft de BM een update gekregen?

Antwoord:

Samengevat zijn de volgende informatiebronnen door de politie gebruikt: de politienetwerken, het raadplegen van open bronnen zoals sociale media, informatie uit vertrouwelijke digitale bronnen, informatie ten aanzien van openbare orde uit vertrouwelijke menselijke bronnen, informatie vanuit wijkteams en informatie van de organisator van de demonstratie.

Op de kennisgeving geeft de organisator aan rekening te houden met 300 deelnemers. De politie gaat na overleg met de organisator uit van 250 tot 300 deelnemers. De ervaring is dat organisatoren van demonstraties het aantal deelnemers eerder te hoog dan te laag inschatten. Afgezien van wat een organisator zelf aangeeft monitort de politie op verschillende manieren hoe de demonstratie "leeft". De Dienst Regionale Informatieorganisatie (DRIO) van de politie start met het vergaren van nadere informatie en maakt daarbij gebruik van de volgende bronnen:

- Open Source Intell (OSINT): Betreft raadplegen open bronnen als Facebook, Twitter en andere sociale media.
- Informatie virtual agents: Informatie uit vertrouwelijke digitale bronnen.
- Handhaven Netwerken: Politie Caribisch netwerk, ingezet voor zowel handhaving als informatie.
- Informatie vanuit wijkteams: Diverse informatieknooppunten

Tevens is gekeken naar de demonstraties die vooraf gingen aan de demonstratie in Amsterdam in onder andere Berlijn, Londen en Kopenhagen. Het aantal deelnemers daar is beperkt. Het aantal deelnemers in andere Europese steden loopt na 31 mei flink op. In de V.S. zijn de demonstraties

massief. Daarnaast was veel media aandacht voor de demonstraties in de VS. Deze protesten zijn betrokken om een inschatting te maken van het sentiment wat op dit thema speelt en tot welke problemen dit kan leiden. De grote media-aandacht voor de demonstraties en het geweld waarmee deze soms gepaard gingen hebben vooral tot de inschatting geleid dat de demonstratie in Amsterdam ook tot ongeregelde heden zou kunnen leiden. De voorbereiding van de driehoek op deze demonstratie was met name gericht op het voorkomen van ongeregelde heden.

Binnen de politieorganisatie zijn op diverse momenten informatiebeelden opgesteld door de Dienst Regionale Informatie Organisatie (DRIO). Zie tijdslijn.

De voorzitter van de veiligheidsregio is op diverse momenten geïnformeerd en heeft op een aantal momenten aanvullende informatie gevraagd. Zie tijdslijn.

2. Hoe is het aantal demonstranten gedurende de demonstratie gemonitord:
  - a. Was met de organisatie een maximum aantal demonstranten afgesproken of zijn er andere afspraken gemaakt in het kader van de beheersbaarheid van de demonstratie?
  - b. Op welke tijdstippen is het aantal demonstranten vastgesteld en wat waren deze aantallen?
  - c. Hoe is het aantal demonstranten vastgesteld?
  - d. Er verschijnen berichten dat er geen 5.000 maar 10.000 demonstranten zouden zijn geweest op de Dam. Klopt dit aantal? Wat de definitieve inschatting?

Antwoord:

Er zijn geen afspraken gemaakt over een maximum aantal deelnemers. Wel is afgesproken dat de organisatie verantwoordelijk is voor het hanteren van de RIVM-maatregelen. De volgende afspraken zijn gemaakt over hoe de organisator deze verantwoordelijkheid vorm geeft, dit waren voorwaarden voor het doorgaan van de demonstratie:

- De demonstratie vindt plaats op de Dam tussen 17 en 18.30 uur, uiterlijk 19 uur.
- Er worden 250 tot max 300 deelnemers verwacht.
- Deelnemers houden 1,5 meter afstand.
- Er is een eigen orde dienst die toeziet op de afspraken.
- Er is een live stream voor mensen die niet willen/kunnen deelnemen.
- Er komen 4 sprekers.
- Er is een klein podium en een box, bedoeld voor het toespreken van 250 – 300 personen.
- Inzet zal vanuit het wijkteam komen en tevens vanuit het Caribisch netwerk van politie.

Gedurende de demonstratie is op meerdere momenten een inschatting gemaakt op basis van eigen waarnemingen en camerabeelden. Zie tijdslijn.

In de dagen na de demonstratie lopen de schattingen van het aantal deelnemers uiteen van 5.000 tot 10.000 – 14.000 deelnemers op het hoogtepunt van de demonstratie. Nader onderzoek moet hierover meer duidelijkheid verschaffen.

3. Zijn er op enig tijdstip meldingen bij de politie of gemeente binnen gekomen over het ontstaan van een (te grote) menigte en het niet naleven van de coronaregels? Zo ja, op welke momenten?

Antwoord:

Zie tijdslijn voor de diverse interne informatiebeelden van de politie en de momenten waarop deze gedeeld zijn. De voorzitter van de Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland ontving iets voor 17.00 uur het signaal dat er 1.000 demonstranten op de Dam stonden. Rond 17.00 uur ontstaat in een zeer kort tijdsbestek een forse toestroom van demonstranten, waarbij het aantal demonstranten ver boven het aantal komt dan dat uit de informatiebeelden naar voren is gekomen. Met behulp

van crowd control maatregelen (zie antwoord vraag 10) wordt onmiddellijk meer ruimte gemaakt voor de demonstranten om 1,5 m afstand te houden.

Er was in theorie op de hele Dam voldoende ruimte voor dit aantal en naar ruwe schatting oplopend tot circa 4.300, met inachtneming van de 1,5 meter afstand. Dit onder de voorwaarde dat de tram wordt omgeleid en autoverkeer niet toegankelijk is. Echter, het podium was laag en de geluidsinstallatie was provisorisch gezien de inschatting van maximaal 300 deelnemers. De sprekers op het podium waren niet goed hoorbaar bij grote afstand. Daardoor ontstond er een beweging van deelnemers naar het podium toe.

Om 17.49 uur waren er naar schatting meer dan 5.000 deelnemers. Daarom hebben de voorzitter en de politiechef contact. Omdat het programma op schema ligt en de eindtijd van de demonstratie in zicht is, adviseert de politiechef de demonstratie niet te ontbinden. In combinatie met het sentiment, mogelijke risico's van politie-ingrijpen (escalatie en geweld tegen de politie) en de resterende duur van de demonstratie heeft de driehoek besloten niet af te wijken van de lijn van optreden. Om 18.15 uur vertrekken de eerste demonstranten. De grote uitstroom start om 18.30 uur.

Achteraf moeten we helaas vaststellen dat het aantal deelnemers veel te laag is ingeschat. Had de driehoek een realistische inschatting gehad dan was er een alternatief plan gemaakt, bijvoorbeeld door een andere locatie aan te wijzen.

4. Is er een draaiboek gemaakt of zijn er door OOV scenario's gemaakt voor deze demonstratie? Zo ja, kunnen deze beschikbaar worden gesteld?

Antwoord:

Nee, op basis van de beschikbare informatie, de goede en uitgebreide contacten met de organisatie was de inschatting dat er geen aanleiding was om specifieke scenario's op te stellen.

Op 7 mei 2020 heeft het Regionaal Beleidsteam (RBT) de beleidslijn demonstraties vastgesteld en dat is de basis voor elke demonstratie (zie bijlage). In deze beleidslijn is afgesproken dat het uitgangspunt is dat bij demonstraties vooral wordt aangestuurd op het waarborgen van 1,5 meter afstand, en niet in de eerste plaats meer op het aantal deelnemers.

Voor deze specifieke demonstratie zijn binnen de driehoek afspraken gemaakt over de lijn van optreden, zie tijdlijn en antwoord 2.

5. Kan de letterlijke tekst van het bericht van de burgemeester aan de minister van Justitie & Veiligheid met de raad worden gedeeld?

Antwoord:

U heeft de app wisseling tussen de burgemeester en de minister 4 juni jl. via de dagmail ontvangen.

6. Op grond van welke specifieke observaties en analyse is de inschatting gemaakt dat pogingen om de regels in acht te nemen zou leiden tot geweld?

Antwoord:

De grote media-aandacht voor de demonstraties en het geweld waarmee deze soms gepaard gingen hebben vooral tot de vrees geleid dat de demonstratie in Amsterdam ook tot ongeregelde heden zou leiden. Politie constateert in de voorbereiding dat de demonstranten geëmotioneerd zijn n.a.v. de Verenigde Staten, over etnisch profileren van de belastingdienst en de Nederlandse politie mede n.a.v. de dood van Mitch Henriquez. DRIO ziet maandagochtend nog

dat er anti-politie sentiment is, o.a. in discussie op sociale media. Op zondagochtend wordt een bekladding aangetroffen bij het Amerikaans consulaat met de tekst "Black Lives Matter". Vanuit de raad ontving de voorzitter voorafgaand aan de demonstratie zorgen over toenemende emoties en de kans op escalatie.

Kort voorafgaand aan de start van de demonstratie worden de volgende observaties gedaan. Aan het begin van de demonstratie blijkt dat demonstranten borden bij zich dragen waarin teksten stonden als "Black Lives Matter", "I can't breath" en ook borden als "Stop police violence" en verwijzingen naar de dood van Mitch Henriquez door politieoptreden. Dit bevestigt het politiebeeld, dat er sprake is van een sterk sentiment ten opzichte van politieoptreden en bevestigt dat prioriteit op dat moment bij een de-escalerend optreden lag en op een goede verbinding met organisatie en deelnemers. Zowel de aanwezige agenten als de organisator geven aan dat er voelbare sentimenten zijn omtrent politieoptreden. Dienstdoende agenten geven aan dat er weinig voor nodig is om een en ander te laten ontbranden.

7. Heeft de burgemeester tussen maandagmiddag 12 uur en 17 uur signalen gehad van de politie over een toenemend bezoekersaantal?

Antwoord:

Zie tijdlijn en antwoord 3.

8. De burgemeester meldt in de brief dat zij om 17 uur van de politie hoorde dat het bezoekersaantal tot 1000 was opgelopen en dat zij om 18 uur bericht ontving dat het aantal was opgelopen tot 5000. Heeft de burgemeester tussen 17 en 18 uur nog berichten ontvangen van de politie over de demonstratie? Zo ja, wat was de inhoud en hoe heeft zij daarop gereageerd?

Antwoord:

Zie tijdlijn en antwoord 3.

9. Hoe heeft de burgemeester tussen 17 uur en 18 uur de ontwikkelingen omtrent de demonstratie, zoals toename bezoekersaantal en sfeer, gevolgd?

Antwoord:

Zie tijdlijn en antwoord 3.

10. Zijn er tijdens de demonstratie crowd-control maatregelen ingezet? Zo ja, hoe is daar gebruik van gemaakt? Wat bleek daaruit en wat waren de effecten?

Antwoord:

De politie heeft met de organisator afspraken gemaakt over voorzorgsmaatregelen om de deelnemers te verspreiden:

- Op de Dam zelf had de organisator markeringen aangebracht om de 1,5 meter aan te geven (ca. 500)
- De organisator heeft deelnemers vanaf het podium herhaaldelijk opgeroepen afstand te houden
- Zoals gebruikelijk had de organisator een eigen ordedienst die toezag op de gemaakte afspraken. Zij liepen met bordjes rond om mensen op de 1,5 meter afstand te attenderen en er hing een spandoek waarin werd opgeroepen tot afstand bewaren

Ook deelde de organisator mondkapjes uit. De organisatie heeft bovenstaande maatregelen ook vooraf gecommuniceerd, zoals de oproep tot 1,5 meter afstand houden, het dragen van mondkapjes en eventueel handschoenen en desinfecterende gel mee te nemen. Daarnaast had de organisator een live stream voorbereid voor mensen die niet aanwezig konden of wilden zijn.

Gelet op de afspraken met de organisator en het aantal verwachte deelnemers was er voor de driehoek geen aanleiding om aanvullende maatregelen te treffen.

Als rond 17.00 uur duidelijk wordt dat het aantal deelnemers opgelopen is tot 1.000 en meer worden crowdmanagement maatregelen genomen. Het tram- en autoverkeer is omgeleid, om zo ruimte te maken voor het toenemend aantal demonstranten, waardoor ook bij een aantal van 1.000+ afstand houden mogelijk was. De politie sprak deelnemers aan op het houden van 1,5 meter afstand.

Om 17.49 uur waren het er geen 1.000 maar naar schatting meer dan 5.000. Daarover heeft de voorzitter contact opgenomen met de politiechef. De politie heeft ondertussen strakke afspraken gemaakt met de organisatie over het strikt handhaven van de eindtijd. Omdat het programma op schema ligt en de eindtijd van de demonstratie in zicht is, adviseert de politiechef de demonstratie niet te ontbinden. In combinatie met het sentiment, mogelijke risico's van politie-ingrijpen (ordeverstoringen en geweld tegen de politie) en de resterende duur van de demonstratie heeft de driehoek besloten niet af te wijken van de lijn van optreden.

Door de focus op het voorkomen van escalatie is de mogelijkheid van eigen communicatie (politie en/of gemeente) buiten beeld gebleven.

11. Heeft de burgemeester zelf, dan wel functionarissen van OVV en/of de politie tussen 17.00 en 18.30 uur contact gezocht met vertegenwoordigers van organisatoren Kick-Out Zwarte Piet en Queer and Trans ResistanceNL over het alsmaar oplopende aantal demonstranten? Zo ja, wat was de inhoud van de gevoerde gesprekken?

Antwoord:

Ja. Gedurende de demonstratie heeft de politie ter plaatse doorlopend contact met de organisatie over het snel toenemende aantal demonstranten. De drukte maakte dat er onvoldoende afstand kon worden bewaard tussen de mensen. De politie dringt bij de organisatie aan op het strikt volgen van het programma en maakt goede afspraken over het handhaven van de afgesproken eindtijd.

12. Was er tijdens de demonstratie sprake van zichtbare aanwezigheid van ultraradicalen personen (Antifa, Grauwe Eeuw etc)?

Antwoord:

Ja. Er waren antifascistische activisten aanwezig.

13. Was er tijdens de demonstratie sprake van een functionerende ordedienst van de organisatoren?

Antwoord:

Ja, zoals gebruikelijk bij demonstraties wordt van de organisator verwacht dat zij een eigen ordedienst hebben. Deze heeft de hiervoor benoemde maatregelen genomen in overleg met politie.

14. Heeft bij de beslissing de 1,5-meter regel niet te handhaven, c.q. niet op te roepen vrijwillig 'naar huis te gaan' een rol gespeeld dat dat voor ultraradicalen elementen het sein kan zijn over te gaan tot plundering of andere wanordelijkheden?

Antwoord:

Nee, ultraradicalen elementen hebben geen doorslaggevende rol gespeeld in de besluitvorming over de lijn van optreden. De algemene inschatting van de driehoek op basis van de beschikbare

informatie was dat elke vorm van optreden door de politie een risico op escalatie in zich zou hebben.

15. De demonstratie vond plaats tijdens zonnig weer, windkracht 3. Kan de burgemeester voorafgaand aan de vergadering van de gemeenteraad de meest actuele cijfers ter beschikking stellen over het aantal besmettingen in Amsterdam en elders dat toegeschreven moet worden aan het gebeurde op de Dam?

Antwoord:

Op maandag 8 juni 2020 om 13.00 uur waren er bij de GGD geen besmettingen bekend die moeten worden toegeschreven aan het gebeurde op de Dam.